

1 Asia

Kangasalan Vesi -liikelaitoksen väitetty määrävän markkina-aseman väärinkäyttö Keson Vesiosuuskunnalle ja Kautialan Vesiosuuskunnalle myymiensä palveluiden hinnoittelussa

2 Osapuolet

Toimenpidepyynnön tekijät:

Keson Vesiosuuskunta, Kangasala
Kautialan Vesiosuuskunta, Kangasala

Toimenpidepyynnön kohde:

Kangasalan kaupunki,
Kangasalan Vesi -liikelaitos

3 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto jättää asian tutkimatta

4 Asian vireille tulo

1. Keson Vesiosuuskunta ja Kautialan Vesiosuuskunta (jäljempää vesiosuuskunnat) ovat toimittaneet Kilpailu- ja kuluttajavirastoon (KKV) toimenpidepyynnön 11.10.2019. Asiassa ei ole tehty selvitystoimenpiteitä.

5 Asiaselostus

2. Vesiosuuskunnat ovat kirjelmöineet Kangasalan Vesi -liikelaitoksen kanssa ja vaatineet vesimaksujen ja jätevesimaksujen muuttamista vastaamaan Kangasalan Vesi -liikelaitokselle syntyviä todellisia kustannuksia:
 - i. Kangasalan Vesi -liikelaitoksen johtokunta käsitteli asian 24.4.2019 ja hylkäsi vaatimuksen perustuen mm. sen ja Keson vesiosuuskunnan väliseen voimassa olevaan sopimukseen ja siihen, että Keson ja Kautialan vesiosuuskuntien liittymismaksuja on kohtuullistettu jo aiemmin. Kautialan vesiosuuskunta on puolestaan liitetty Keson vesiosuuskunnan vesihuoltoverkkoon, eikä sillä ole sopimussuhdetta Kangasalan Vesi -liikelaitokseen. Sopimuksen tulkinnan lisäksi Kangasalan Vesi -liikelaitoksen päätös perustui vesihuoltolain tulkintaan.
 - ii. Vesiosuuskunnat tekivät edelleen 20.5.2019 oikaisuvaatimuksen Kangasalan Vesi -liikelaitoksen päätökseen vaatien, että johtokunta huomioi kilpailulainsäädännön säännökset määrävän markkina-aseman

väärinkäytöstä ja että perittävien maksujen tulee olla kohtuulliset ja todellisiin kustannuksiin perustuvia ja kaikkia vesihuoltolaitoksia samoin kohtelevia.

- iii. Kangasalan Vesi -liikelaitoksen johtokunta käsitteli oikaisuvaatimuksen 27.6.2019 ja hylkäsi sen.
3. Vesiosuuskunnat pyytävät KKV:a tutkimaan, käyttääkö Kangasalan Vesi-liikelaitos väärin määräävää markkina-asemaansa hinnoitellessaan vesiosuuskunnille myymiään palveluita.
4. Toiseksi vesiosuuskunnat pyytävät KKV:a tutkimaan, onko valtakunnallisesti syntynyt vesilaitosten kesken sovittu käytäntö, jossa on määritelty vesiosuuskuntamuotoisten vesilaitosten hinnoittelusta.

6 Oikeudellinen arvio

6.1 KKV:n tehtävien tärkeysjärjestykseen asettaminen ja tutkimatta jättäminen

5. Kilpailulain 1 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen vahingollisilta kilpailunrajoituksilta. Kilpailulain 1 §:n 2 momentin mukaan kilpailulakia sovellettaessa on erityisesti otettava huomioon markkinoiden toimintaedellytysten ja elinkeinonharjoittamisen vapauden suojaaminen niin, että myös asiakkaat ja kuluttajat hyötyvät kilpailusta. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan lain tarkoitus ei sen sijaan ole tarjota oikeussuojakeinoja yksittäisten sopimusriitojen ratkaisuun tai suojata elinkeinonharjoittajaa kilpailijan tai kauppakumppanin kohtuuttomilta tai mielivaltaisilta menettelytavoilta, ellei kysymys samalla ole menettelystä, jonka tutkiminen on tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla.
6. Kilpailulain 32 §:n 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto asettaa tehtävänsä tärkeysjärjestykseen. Säännöstä koskevien perustelujen (HE 88/2010) mukaan viraston on suunnattava voimavaransa niin, että se puuttuu ensisijaisesti kilpailun toimivuuden, kansantalouden ja yleisen edun kannalta merkittäviin sekä kaikkein vakaviin kilpailunrajoituksiin. Säännöksen tavoitteena on varmistaa, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto käyttää toimivaltaansa niin, että lain 1 §:ssä ilmaistu lain tavoite toteutuu mahdollisimman hyvin.
7. Kilpailulain 32 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on 5 tai 7 §:ssä tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kielletty kilpailunrajoitus.

6.2 Arviointi asian tutkimatta jättämisestä

8. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei pidä todennäköisenä, että toimenpidepyynnössä yksilöidyissä menettelyissä olisi kyse kilpailulaissa tai SEUT:ssa tarkoitetusta kielletystä kilpailunrajoituksesta.
9. Kilpailulain tarkoituksena ei ole tietyn hintatason tai tietyn kannattavuustason määrittäminen yritysten noudatettavaksi. Kilpailulain kieltämän kohtuuttoman hinnoittelun puuttumiskynnys on oikeuskäytännössä asetettu korkealle, ja käytännössä kohtuuttomuus edellyttää yleensä selkeää ylilyöntiä hinnoittelussa¹. Selkeästä ylilyönnistä voisi olla viitteitä liikelaitoksen korkea kannattavuus. KKV ei pidä todennäköisenä, että Kangasalan Vesi -liikelaitoksen hinnoittelu olisi kohtuutonta suhteessa sen tuotantokustannuksiin.
10. Toimenpidepyynnössä on esitetty, että Kangasalan Vesi -liikelaitos laskutti vuonna 2019 vesiosuuskuntia vedestä 1,77 euroa kuutiometriltä ja jätevedestä 3,06 euroa kuutiometriltä. Toimenpidepyynnön mukaan Kangasalan Vesi -liikelaitoksen tuotantokustannukset ovat hyvin pienet. Toimenpidepyynnön mukaan Kangasalan Vesi -liikelaitos perii vesiosuuskunnilta 2,5 kertaiset hinnat omakustannehintaan verrattuna.
11. Kangasalan Vesi -liikelaitoksen liikevaihto vuonna 2018 oli 7,4 milj. euroa² (vuonna 2017 7,2 milj. euroa) ja tilikauden alijäämä noin 94 tuhatta euroa (vuonna 2017 ylijäämä oli 125 tuhatta euroa). Kangasalan Vesi -liikelaitoksen liiketoiminnan kannattavuus ei ole ollut erityisen korkea. KKV:n käytössä olevan tiedon mukaan Kangasalan Vesi -liikelaitoksen perimät hinnat eivät myöskään vaikuta olevan poikkeuksellisen korkeita verrattuna muiden kuntien vastaaviin hintoihin.
12. Edellä todettujen kilpailuoikeudellisten arviointikriteerien ja asiassa saatujen tietojen perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei pidä todennäköisenä, että asiassa olisi kyse kilpailulain 7 §:ssä kielletystä kohtuuttomasta hinnoittelusta. Kyse on pikemminkin vesiosuuskuntien ja Kangasalan Vesi -liikelaitoksen välisestä sopimusriidasta, joiden ratkaisemiseen kilpailulaki ei pääsääntöisesti ole tarkoitettu.

7 Johtopäätökset

13. Edellä esitetyin perustein Kilpailu- ja kuluttajavirasto jättää asian tutkimatta.
14. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei ota tässä päätöksessä kantaa siihen, onko toimenpidepyynnön kohteiden menettely ollut kilpailulain vastaista. Mikäli Kilpailu- ja kuluttajavirasto saa uutta tietoa, jonka perusteella tutkimatta jättämisen

¹ Ks. kilpailuneuvoston 18.6.2001 antamat päätökset dnro 151/690/1999 (Helsingin energia) s. 99 ja dnro 173/690/1999 (Kuopion energia) s. 78 /

² Kangasalan kaupungin tilinpäätös 2018 <https://www.kangasala.fi/wp-content/uploads/2019/06/TP-2018-Val-10.6.2019-Liite.pdf> ja 2017 <https://www.kangasala.fi/wp-content/uploads/2018/05/TP-2017-kirja.pdf>

edellytysten täyttymistä on syytä arvioida uudelleen, virasto voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväkseen.

8 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki 32 §.

9 Muutoksenhaku

KKV:n tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

10 Lisätiedot

Johtaja

Valtteri Virtanen

Erityisasiantuntija

Anne Rämö-Tervonen

LIITE

Valitusosoitus